

TEXTILELET

9.439(064)

1973 AUG 17

244

Száz évvel ezelőtt és most...

Kiállítás a centenárium tiszteletére

A III. kerületi pártbizottság centenáriumi programjának keretében a Pamutnyomóipari Vállalat megalakulásának 10. évfordulóján került sor a vállalat gyárainak történetét bemutató kiállításra. A kis házi ünnepségen a megnyitót a kerületi pártbizottság megbízásából Vég László, a Textilipari Tudományos Egyesület elnöke tartotta. A kiállítás megtekintése után a résztvevők megnézték a vállalat gyárainak történetét bemutató filmeket.

BÁR PEST—BUDA ÉS ÓBUDA egyesítése 100 évvel ezelőtt történt, míg a Pamutnyomóipari Vállalaté csupán 10 éve, mégis közös benne az a gondolat, hogy az erők — az anyagi és a szellemi energiák koncentrációja a fejlődést jelentősen meggyorsítja a hatékonyságot alapvetően növeli. Látszólag bizarr a gondolatátársítás egy 2 milliós világáros történelmi jelentőségű eseményét, egy 25 ezer fős vállalat létesítésével összehasonlítani, azonban összeegyeztethetővé szelődíti az a gondolat, hogy mindkettőt szívből szeretjük, eredményeinkben a magunk munkája is benne van, szívünkhöz nőtt — mondotta Vég elvtárs.

A FŐVÁROSI NAGYIPAR különösen az 1881. évi, valamint 1890. évi ipartámogató törvények következtében lendült fel. Míg 1890-ben még csak 365 nagyipari vállalat volt a fővárosban, 1910-ben már 1290. A nagyipari munkásság 37 000-ról 128 000-re emelkedett. 1910-ben 34 olyan üzem volt, mely 500 munkásnál többet foglalkoztatott, s ezen üzemek közé tartozott már akkor is Óbuda néhány jelentős textilüzeme, köztük a Goldberber, a mai Pamutkikészítőgyár és 1907-től a Textilfestőgyár is. De itt működött az Óbudai Hajógyár és még számos, az egész ország szempontjából is jelentős üzem. Ennek ellenére Óbuda a lakosság szempontjából különösen elmaradott helyzetben volt. Az egyik korabeli újság 1937-ből a következőket írja: „Óbuda halálraítélt házait már bontják, a tetőnélküli viskókban azonban még sok helyen

bent vannak a szomorú sorsú családok, akik nem tudnak új lakáshoz jutni... Rettegve várják a napot, amikor a félig lebontott házakból kirakják őket az utcára.”

S ma, a IV. 5 éves terv idején, közel 13 000 új lakás épül itt. Míg 1873-ban 16 000 lakást tartottak számon, 1976-ra 120 000 lakás lesz, melynek nagy része már komfortos, fürdőszobával ellátott. Ha csupán ezeket a számokat vetjük össze, máris érzékelhető az óriási változás a 100 év előtti és a mai Óbuda között. S ezt érzékelteti híven a kiállítás anyaga is.

NEVES ÍRÓK, költők innen indultak el, vagy itt élték le életüket. Csak néhányat említek, mint: Krúdy Gyula, Gelléri Andor Endre, Hollós Korvin Lajos, Kassák Lajos és a nemrég elhunyt forradalmár-asszony Gárdos Mária, a Tanácsköztársaság Budapesti Forradalmi 500-as Tanácsának tagja. De olyan nagy nevek emléke is e városrészhez kapcsolódik, mint Czabán Samu pedagógus, a III. kerület munkástanácsának elnöke a Tanácsköztársaság idején. S amire a legbüszkébbek lehetünk, ebben a kerületben élt és lakott a nemzetközi munkásmozgalom nagy alakja, Frankel Leó, az 1871-es Párizsi Kommün minisztere, a Magyarországi Általános Munkáspárt egyik megalapítója.

Mindhárom gyárnak gazdag munkásmozgalmi hagyományai vannak. Akár a Tanácsköztársaság idején betöltött szerepüket, akár a Horthy-rendszer sztrájkmozgalmában vállalt tevékenységüket szemléljük. Áldozatos munkát végeztek a felszabadulás után, a lerombolt főváros újjáépítése érdekében, mind az anyagi, mind a szellemi újjáépítést érte alatta.

A szép kiállítás — mely a III. kerület 100 évét illetve ezen belül a PNYV 10 évét mutatja be — legyen kiinduló pontja újabb 100 vagy sok 100 év alkotó munkájának. Állítson maradó emléket mindazoknak, akik Óbudáért és a vállalat eredményeiért önzetlenül fáradoztak az elmúlt hosszú évek során.